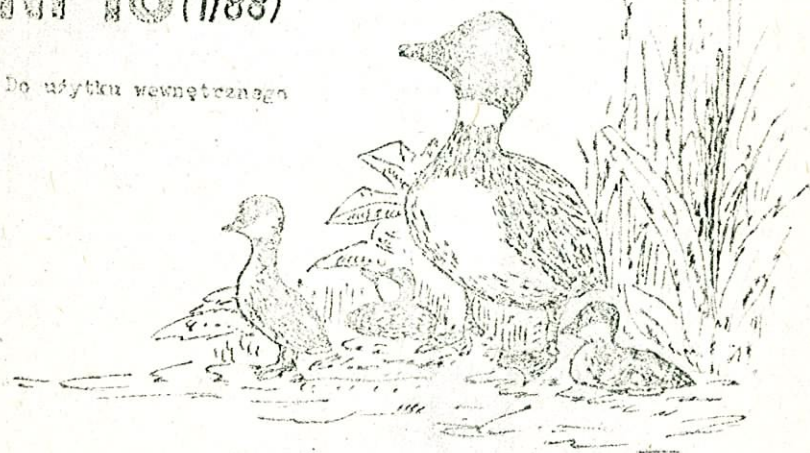

Świebodziński Dom Kultury
Muzeum Regionalne w Świebodzinie
Dział Przyrodniczy

MATERIAŁY
I KOMUNIKATY
LUBUSKIEGO
KLUBU
PRZYRODNIKÓW

Nr 10 (1/88)

Do użytku wewnętrznego

POZNAJEMY GATUNKI

Sławomir Parzewicz

Rozpoznawanie dzięcioła syryjskiego (Dendrocopos syriacus),
dzięcioła dużego (Dendrocopos major) i dzięcioła średniego
(Dendrocopos medius).

Dzięciol syryjski - przybysz z pd-wsch części Europy Środkowej jest nowym gatunkiem lęgowym w naszej awifaunie. W związku z dalszą ekspansją tego gatunku na północ Polski, wyłania się potrzeba rozpowszechnienia umiejętności prawidłowego oznaczania tego gatunku.

Dzięciol syryjski zarówno upierzeniem jak i wielkością przypomina dzięcioła dużego, w niekorzystnych warunkach może być mylony z dzięciołem średnim. Z tego też powodu podano cechy dla wszystkich 3 gatunków dzięciołów: syryjskiego, dużego i średniego.

W razie spotkania dzięcioła syryjskiego należy zanotować datę, miejsce obserwacji, liczbę osobników, zachowanie, głosy. Wszystkie te dane należy przesyłać na adres: Komisja faunistyczna SO PTZool, ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław.

Głowa ♂♂

- D. syryjski - brak czarnej pręgi na tylnym brzegu policzka, czerwona plama na tyle głowy duża, romboidalna
- D. duży - czarna pręga na tylnym brzegu policzka występuje, czerwona plama na tyle głowy mała i wąska
- D. średni - czarna pręga na tylnym brzegu policzka niekompletna, wierzch głowy cały czerwony, czarna pręga nie dochodzi do nasady dzioba

Skrajne sterówki ♂♂

- D. syryjski - czarne z 2 - 3 białymi plamkami
- D. duży - białe z 2 - 3 czarnymi plamkami
- D. średni - jak u poprzedniego

Kolor podogonia ♂♂

- D. syryjski - jasnoczerwony
- D. duży - karminowy

D. średni - jasnoczerwony

Biała plama na skrzydle ♂♂

- D. syryjski - średniej wiel.
- D. duży - większa niż u poprzedniego
- D. średni - raczej mała

Głowa ♀♀

- D. syryjski - jak u ♂♂ ale bez śladu czerwieni
- D. duży - jak u ♂♂ ale bez śladu czerwieni
- D. średni - jak u ♂♂ ale na głowie trochę mniej czerwieni

Reszta ciała ♀♀

- D. syryjski - jak u ♂♂
- D. duży - jak u ♂♂
- D. średni - jak u ♂♂

Głowa juv.

- D. syryjski - jak u ♂♂ ale wierzch głowy cały czerwony
- D. duży - jak u ♂♂ ale wierzch głowy cały czerwony, pręga na tylnym brzegu policzka niekompletna
- D. średni - jak u ♂♂ ale czerwien na głowie mniej widoczna

Reszta ciała juv.

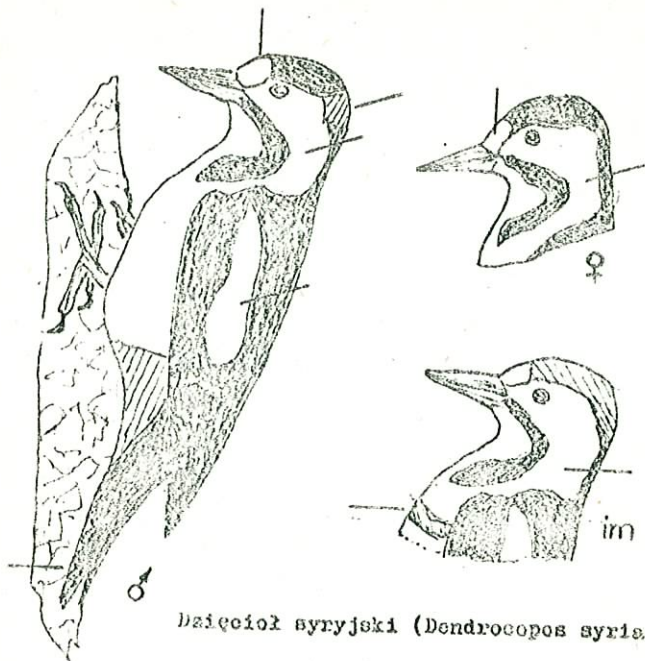
- D. syryjski - jak u ♂♂ ale na pierś może być czerwona obroża (na rysunku powinna znajdować się trochę wyżej)
- D. duży - jak u ♂♂
- D. średni - jak u ♂♂

Głos

- D. syryjski - tip, kik, wysoki z zaznaczoną wyraźniejszą "i"
- D. duży - metaliczne kik niższy niż u poprzedniego
- D. średni - gik lub seria kjak, kjak, kjak

Środowisko

- D. syryjski - doliny rzeczne, sady ogrody, parki, wsie, osiedla, aleje drzew owocowych

Dzięcioł syryjski (*Dendrocopos syriacus*)

Dzięcioł duży (*Dendrocopos major*)

Dzięcioł średni (*Dendrocopos medius*)

D. duży - lasy iglaste, liściaste, rzadko śródocieska
zajmowane przez poprzedniego
D. średni - lasy liściaste lub mieszane

Uwaga do rysunku: krenkowanie ~~.....~~ oddano barwę czerwoną.

Tadeusz Czwałga, Andrzej Jermaczek
Wyniki zimowych liczeń ptaków wodnych i drapieżnych w re-
gionie "Ziemia Lubuska" w roku 1988.

W połowie stycznia 1988 roku, w ramach ogólnopolskiej akcji "zimowe liczenia ptaków wodnych i drapieżnych", przeprowadzono kontrolę zbiorników wodnych regionu. W akcji udział wzięło 27 osób: Zofia Bródzkańska, Stanisław Cap, Dariusz Czapliski, Tadeusz Czwałga, Roman Dębina, Krzysztof Filipczak, Mariusz Oleń, Andrzej Jermaczek, Danuta Jermaczek, Krzysztof Kiszałowicz, Wojciech Knych, Tomasz Krzyśków, Stanisław Mazur, Sławomir Parniewicz, Adam Pikuta, Piotr Potworowski, Włodzimierz Rudawski, Robert Stańko, Józef Stefański, Anita Stefańska, Jarosław Szalała, Piotr Tryjanowski, Jerzy Tuńk, Krystyna Tyńska, Bogdan Wiatr, Janusz Wiszczyk, Damian Wojski.

Ogółem skontrolowano 387,8 km biegu rzek: Obry (145,9 km), Oary (83,9 km), Warty (62,5 km), Obraycy (30,6 km), Obry Łoniewej (30,1 km), Paklicy (19,2 km), i Ilanki (19,5 km), oraz 8 zbiorników punktowych, stwierdzając 34745 ptaki.

Droczegółowe zestawienie ilościowe stwierdzonych gatunków zawiera tabela 1.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	
Kulik wielki	-	-	-	-	-	-	-	26	-	-	-	-	-	26	
Perkoz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Perkoz czuczuby	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Perkoz nieozn.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Bielik	4	2	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	12	
Gołąbiarz	2	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Krogulec	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
Myszolów	17	8	16	1	5	1	-	9	-	-	-	-	-	74	
Myszolów wąchoaty	7	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	
Rusznik	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Błotniak szobowy	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4	
Błotniak nierozp.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Myszolowy nierozp.	5	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
Drapieżniki nierozp.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Gęsi nierozp.	-	447	-	-	-	-	-	683	-	-	-	-	-	1134	
Łącznie	2023	7668	13075	306	808	178	46	1200	8429	387	191	167	30	35	34743

Piotr Tryjanowski, Piotr Potworowski
 Awifauna Jezior Chobienickich w okresie lęgowym w latach 1985 - 88.

Tereniem obserwacji były jeziora leżące w dolinie Obry: Kopanickie - 77 ha, Wielkowiejskie - 71 ha, Chobienickie - 247 ha, Grójeckie - 65 ha, oraz odcinek rzeki, mającej tu charakter szerokiego kanału o długości ok. 3 km.

Obserwacje prowadzono w latach 1985 - 88, od połowy marca do połowy lipca. Łącznie spędzono w terenie 13 dni. Celem badań było uzyskanie danych jakościowych, a w przypadku gatunków rzadszych i nielicznych, także ilościowych, dotyczących ptaków tego terenu. Obserwacje będą kontynuowane w latach następnych.

Poniżej zestawiono stwierdzone gatunki ptaków wodno-błotnych i innych, interesujących faunistycznie. Perkoz dwuczuby (*Pediceps cristatus*) - 40-50 par lęgowych, najliczniej na Jez. Chobienickim (ok. 20 par) i Grójeckim (15-15 par).

Kormoran (*Phalacrocorax carbo*) - 4.05.88, 4 ptaki na Jez. Chobienickim.

Czapla siwa (*Ardea cinerea*) - w kolonii na Jez. Chobienickim gniazdowało 30-40 par. Sporadyczne gniazdowanie pojedynczych par możliwe w niedostępnym trzcinowisku powyżej Jez. Kopanickiego.

Bocian biały (*Ciconia ciconia*) - tylko 2 gniazda w najbliższej okolicy jezior, w Małej Wsi i Grójcu Wielkim.

Gęgawa (*Anser anser*) - gniazdowało 9-14 par: 7-9 na Jez. Kopanickim, 1-2 na Jez. Chobienickim.

Łabędź niemy (*Cygnus olor*) - 6-7 par lęgowych. Oprócz tego pojedyncze osobniki nieęgowe na Jez. Chobienickim.

Arzyżówka (*Anas platyrhynchos*) - liczna, brak dokładnych danych ilościowych.

Cyraneczka (*Anas crecca*) - 21.05.88 zaniepokojona omiata na stawie wśród łąk ok. 2 km na N od Kopanicy.

Krakwa (*Anas strepera*) - 14.07.87 samica na Jez. Grójeckim, 21.05.88 para na stawie koło Jez. Kopanickiego.

Cyranka (*Anas querquedula*) - 3.05.86 samiec na Jez. Wielkowiejskim, 4.05.88 para na Jez. Kopanickim.

Głowienna (*Aythya ferina*) - 3-5 par lęgowych na Jez. Chobienickim. Sporadyczne gniazdowanie pojedynczych par może także na innych jeziorach.

-Czernica (*Aythya fuligula*) - 3-4 pary prawdopodobnie lęgowe na Jez. Chobienickim. Ponadto w maju i czerwcu 1988 na Jez. Wielkowiejskim i Chobienickim przebywało stado 80 - 100 osobników niełgowych.

Osogół (*Bucephala clangula*) - łącznie ok. 7 par lęgowych na Jez. Kopanickim, Wielkowiejskim i Chobienickim.

Zuraw (*Grus grus*) - po 1 parze nad Jez. Kopanickim i Wielkowiejskim.

Kropiatka (*Porzana porzana*) - 15.05.88 zaniespokojony osobnik przy stawie w pobliżu Jez. Kopanickiego.

Kokoszka wodna (*Gallinula chloropus*) - po 1 parze nad Jez. Kopanickim, Chobienickim i Grójeckim.

Łyska (*Fulica atra*) - liczna, brak dokładniejszych danych ilościowych.

Czajka (*Vanellus vanellus*) - w kolejnych latach 1-4 pary na łąkach w Kopanicy, 3 - 4 koło m-ści Grójeck Wlk.

Sieweczka rzeczna (*Charadrius dubius*) - 14.07.87 osobnik nad Jez. Chobienickim.

Eszyk (*Gallinago gallinago*) - 1-2 pary na łąkach koło Kopanicy.

Smieszka (*Larus ridibundus*) - w 1988 roku istniała kolonia 8-10 par na Jez. Grójeckim, 30.06 były tam jeszcze 2 nieolotne włode.

Łotwiak siwawy (*Circus aeruginosus*) - po 1 parze lęgowej nad każdym z jezior.

Orogulca (*Accipiter nisus*) - 4.04.87 para i pojedynczy osobnik nad Jez. Chobienickim.

Orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*) - 14.07.87 para nad Jez. Kopanickim.

Łotwiak szary (*Circus cyaneus*) - 6.06.85 samica nad Jez. Wielkowiejskim.

Kobuz (*Falco subbuteo*) - 14.07.87 samiec nad Jez. Chobienickim.

Czesław Panczuk, Włodzimierz Rudawski

Pierwszy w województwie gorzowskim park krajobrazowy.

Uc hwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gorzowie Wlkp. z dnia 25 kwietnia 1986 roku nr XI(63)86, utworzono Pszczewski Park Krajobrazowy wraz ze strefą ochronną. Jak mówi uchwała, Park utworzono w celu zachowania dla nauki i wypoczynku ludności terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

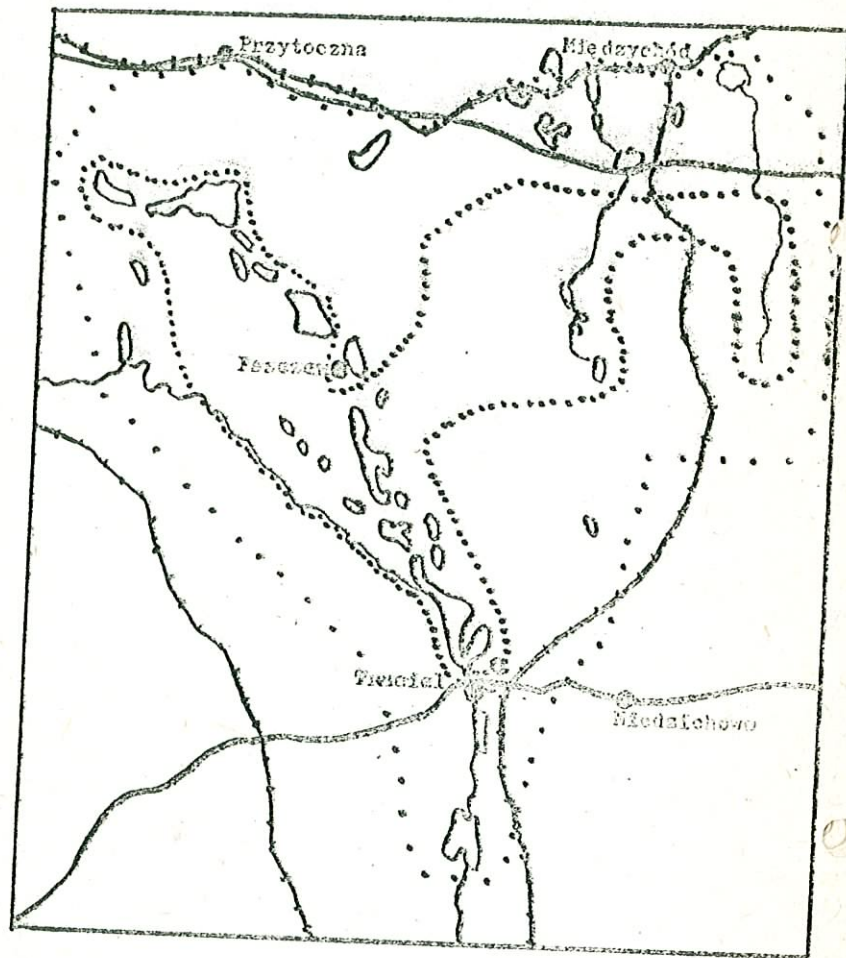
Park obejmuje obszar o powierzchni 18.777 ha, z czego lasy stanowią 54%, grunty orne 33%, użytki zielone 4%, wody 8% i grunty zabudowane 1%.

Strefa ochronna Parku obejmuje teren o powierzchni 38,810 ha w gminach: Międzyrzecz, Międzyrzecz, Przytoczna, Pszczew i Trzciel. W strefie tej znajduje się jedno miasto i 35 wsi, zamieszkałych łącznie przez 13.291 osób. W obrębie Parku znajduje się 9 wsi zamieszkałych łącznie przez 1.092 osoby.

Główną atrakcją Parku jest występowanie trzech zasadniczych typów krajobrazu (morenowego, sandrowego i dolinnego), które sąsiadując z sobą na stosunkowo niewielkim terenie, stanowią niezwykle ciekawe i często zaskakujące mozaiki widokowe.

Na terenie Parku znajduje się jeden rezerwat przyrody "Jezioro Gołyńskie", o powierzchni 3,1 ha, chroniący fragment torfowiska na brzegu jeziora. W strefie ochronnej również jest tylko jeden rezerwat, "Kolno Międzyrzeckie", o powierzchni 13,39 ha, w którym chroni się fragment naturalnego lasu liściastego. Planowane jest utworzenie dalszych siedmiu rezerwatów na terenie Parku i jednego w strefie ochronnej.

Obowiązujący na terenie Parku i strefy ochronnej cały szereg nakazów i zakazów stwarza prawną podstawę dla intensywnej ochrony walorów przyrodniczych tego obiektu. Od konsekwentnego ich przestrzegania i egzekwowania zależy będzie przyszłość tego unikalnego zakątka naszego regionu.

..... granica parku

- - - - granica otuliny

Mapka Puszczyńskiego Parku Krajoobronnego

NOTATKI PRZYRODNICZE

Arzyrtot Filipczak

Obserwacja drzewa ochronnego (*Parus torquatus*) koło wieśbuzina.

13 kwietnia 1968 na granicy z polami niewielkich kłuckach, około 2 km na południowy zachód od wieśbuzina obserwowano 2 osobniki drzewa ochronnego (*Parus torquatus*). Jest to druga obserwacja tego gatunku na Ziemi Lubuskiej.

Tadeusz Czwałga

Stanowisko wiciokrzawu pomorskiego (*Lonicera periclymenum*) koło Sulechowa.

28 czerwca 1968 w okolicy wsi Bógowo, około 6 km na północny zachód od Sulechowa, natrafiono na stanowisko wiciokrzawu pomorskiego (*Lonicera periclymenum*). Znajduje się ono w odległości 228 m Nadleśnictwa Babimost. Wiciokrzew występuje na powierzchni około 150 m² w postaci młodych, wznoszących się po ziemi pędów, a także w postaci pączki na dwóch rozgałęziach na skraju stanowiska brzośkach, dochodzącej do wysokości około 12 m. Wiciokrzew pomorski jest rośliną rzadką podlegającą całkowitej ochronie gatunkowej. W związku z czym opiswane wyżej stanowisko należałoby jak najszybciej objąć ochroną, najlepiej w postaci pomnikowego pomnika przyrody.

Ryszard Jasieński

Zawieszka powojnikowa (*Parus convexus*) koło Rogoźnicy.

Data 21.09.68 przy drodze za wsi Rogoźnica do Leśnictwa Leśnego, zauważono zamieszkanie pokuszonej gąsienicy. Po bliższych oglądach okazało się, iż jest to gąsienica salabijająca i ma ona południa, zawieszka powojnikowa. Ten osobny gatunek występuje a nas otoczenie rzadko, najczęściej koło wsi Bógowo i Rogoźnica.

Jednak z powodu gatunku rośliny, na jakiej żerują gąsienice zawisaka powojowca (powój), ich liczniejsze pojawy nie stanowią żadnego zagrożenia gospodarczego.

K O M U N I K A T Y

+ + +

Biblioteka Lubuskiego Klubu Przyrodników

Powstaje biblioteka Lubuskiego Klubu Przyrodników. Gromadzone w niej będą przede wszystkim prace dotyczące przyrody regionu, klucze i przewodniki do oznaczania roślin i zwierząt, oraz podstawowe czasopisma przyrodnicze. Poniżej publikujemy listę pozycji znajdujących się w bibliotece. Wypożyczyć je można (na okres 1 miesiąca) podczas spotkań Klubu, wcześniej kierując pisemne zamówienie na adres: Damian Wolski, Nadleśnictwo, ul. Nowotki 2, 66-100 Sulechów.

Czasopisma i wydania broszurowe

Badania fizjograficzne nad Polską Zachodnią. tom: XVII, XIX, XXII, zeszyt 1,3

Biuletyn Lubuskiego Klubu Przyrodników - nr 2,3,6,8

Kosmos - 1953 nr 1,2

1954 " 5

1958 " 1,2,3

1959 " 1,2,3,4,5,6

1960 " 1,2,3,4,5,6

1962 " 1,2,3,4,5,6

1964 " 1,2,3,4

Materiały i uchwała 1-go Zjazdu Przyrodników Ziemi Lubuskiej. Świebodzin 1983

Przyroda Łagowskiego Parku Krajobrazowego - Świebodzin 1986

Przyroda Polski Zachodniej - 1958 nr 2,3,4

1959 " 1 - 4

1961 " 1 - 4

1962 " 1 - 4

1963 " 1 - 4

1964 " 1 -

Zeszyty Świebodzińskie - nr 6,9

Wszelchświat - 1932 nr 2,3,4,5

1933 " 1,2,3,6

1934 " 1,3

1935 " 1 - 8

1936 " 1 - 8

1937 " 2 - 8

1938 " 1 - 8

1939 " 1,2,3

1945 " 1 - 6

1946 " 1 - 6

1947 " 1 - 9

1955 " 12

1956 " 1-12

1957 " 1-12

1958 nr 1-12

1959 " 1-12

1960 " 1-12

1961 " 1-12

1962 " 1-11

1963 " 1-12

1964 " 1-12

1965 " 1-12

1966 " 1,2,3,4,5,

7,8,9,10,

11,12

1967 " 1-12

1968 " 1-12

1969 " 1-12

1970 " 1-8

Książki

Czapulak A., Kontkowski J., Nawrocki P., Stawarczyk T., 1937, ABC obserwatora ptaków. Radom

ABC obserwatora ptaków. Radom

Übner H., Mackethal H., 1937. Säugetiere Europas. Leipzig.

Juszczyk W., 1937. Płazy i gady krajowe. Warszawa. T. 1+3.

Młynarski M., 1937. Płazy i gady Polski. Warszawa

Peterson R.T., Mountfort G., Hollom P.A., 1936. Europa madarai. Budapest. (węgierskie wydanie atlasu ptaków)

+ + +

w związku z przyjęciem badań nad biologią lęgową jaskółki dynówki, (Hirundo rustica), zwracamy się do wszystkich członków i sympatyków Klubu o przebywanie na poniższy adres obserwacji nietypowego umieszczenia gniazd. Szczególnie prosimy o informacje dotyczące gniazd umieszczonych na zewnątrz budynków. Informacja taka powinna zawierać następujące dane: lokalizacja (miejscowość, gmina, województwo), położenie gniazda, typ budynku, a także wiadomość o dacie przylotu i odlotu ptaków, daty składania jaj itp.

Adres: Piotr Tryjanowski, Powodowo 23/23, 64-200 Wolsztyn

Piotr Tryjanowski, Grzegorz Lorek

100 zł

+ + +

Nowi członkowie i sympatycy Klubu

Nariusz Dawentka, Os. Łużyckie 6)15, 66-200 Świebodzin
Robert Jacuk, Os. Słowiańskie 3)8, 69-100 Skubice
Piotr Klos, Os. Łużyckie 6)8, 66-200 Świebodzin
Tomasz Rizerki, Os. Słowiańskie 7)5, 69-100 Skubice
Joanna Nowak, ul. Słoneczna 33, 66-200 Świebodzin
Józef Stefański, ul. Pamiątkowa 19A)10, Międzyrzecz

+ + +

Zebrania Klubu w sezonie zimowym 1998/99, odbywać się będą w każdą drugą niedzielę miesiąca: 13 listopada, 11 grudnia, 8 stycznia, 12 lutego, 12 marca i 9 kwietnia, w Sali Kameralnej Świebodzkiego Domu Kultury (ul. 22 Lipca 41, wejście C). Początek spotkań o godz 10⁰⁰.

+ + +

Zespół redakcyjny: Tadeusz Czwaiga, Andrzej Jermaczek,
Zdzisław Urbaniczyk, Damian Wołski
Redaktor seszytu: Danuta Jermaczek Nakład: 200 egz.